

VÅRA GEMENSAMMA SKOGAR

- Appell om skydd av Kimitoöns kommuns gamla skogar 2013
- Förslag till hur kommunens skogsvård kunde utvecklas

Bakgrund

Tio år av aktiv verksamhet

Under bara de senaste årtiondena har det skett enorma förändringar i skogsnaturen på grund av det rationella skogsbruket. Söder om Lappland finns det bara ca. **1-2%** skog kvar i naturtillstånd. Ca **1000 skogslevande arter** hotas av utrotning, om man inte ändrar på skogsbruksmetoderna. De flesta av de över etthundra **naturliga skogs- och myrtyperna** är också i dag hotade.

Skogarna hör till vår aktiva kulturmiljö. Genom jakt, fritidsverksamhet, utbildning, bär-och svampplockning är den en väsentlig del av landsbygdskulturen.

Kimitoöns natur rf. har i tio års tid verkat för bevarandet av skogarnas artrikedom. Verksamheten startade med en paneldiskussion och ett skogsseminarium på Westers år 2003. Följande år skickade föreningen ut en förfrågan till församlingarna och kommunerna på ön angående deras skogsinnehav och skogsbrukspolicy. (*Kimito kommun, Västanfjärds kommun, Dragsfjärds kommun, Kimito församling, Västanfjärds församling, Dragsfjärds församling och Hitis församling*).

Församlingarna (med undantag av Dragsfjärd) samt Västanfjärds kommun svarade på enkäten, men Kimitoöns och Dragsfjärds kommuner gav inte ut några uppgifter om de kommunägda skogarna. Ur svaren framkom att Kustens Skogscentral ansvarade för skötseln av dessa skogar.

År 2005 publicerade föreningen boken **Talande träd**, som belyser enskilda träd och deras kulturella betydelse och deras del i landskapsbilden på Kimitoön.

Initiativ angående skötseln av de kommunala skogarna

År 2008 lämnade föreningen in ett initiativ till nytt skogsvårdsprogram. I initiativet föreslås att kommunen:

- börjar sköta skogarna enligt principerna för **ekologiskt skogsbruk**
- binder sig till den internationella **FSC-sertifieringen**
- **avstår från kalavverkning** särskilt i skogar nära bosättning.
- sätter tyngdpunkten på ett skogsbruk som befrämjar **rekreation och landskapsvård**.

På detta initiativ svarade kommunen med att behandla sitt skogsprogram i samband med miljöplanen "Eko-logiskt", men i praktiken saknas en konkret målbeskrivning angående skogarnas skötsel.

Kartering av naturvärden i kommunens skogar år 2009

År 2009 inventerade biolog Panu Kunttu, bosatt i Dalsbruk, på uppdrag av Kimitoöns natur rf den **biologiska mångfalden** i kommunens skogar, (trots lantbruksnämndens "förbud"). I första hand var målet att avgränsa sådana områden i kommunens skogar, där det ännu fanns kvar sådana naturvärden, som bör sparas, samt ge vägkost och råd i samband med uppgörandet av kommunens nya skogsbruksplan. Den andra målsättningen var att öka kommuninvånarnas kunskap om var kommunens skogar är belägna, hur de används och hur de sköts.

Kimitoöns kommun äger ca 400 ha skog. De största områdena ligger norr om Kimito centrum och i trakten av Genböle-Kulla, runt Stormossen. Kommunens skogar har mestadels utnyttjats som ekonomiskog och består till stor del av kalavverkningar, skogsplanteringar och ungskog. **Skyddsvärda områden fanns dock förvånansvärt mycket** och på basen av inventeringen föreslog föreningen **att ca 100 ha skulle lämnas utanför det direkta ekonomiska utnyttjandet**. De föreslagna områdena uppfyllde kriterierna för METSO-skyddsprogrammet, där bestånden var i huvudsak 80-120 år gamla.

Av de föreslagna områdena har åtminstone ett ca 85- årigt, 4,6ha stort, skogsområde redan slutavverkats (Bofallsbergen/Skräddars,Lillträsket, fig.141)

Kommunen försökte också planera en tre hektar stor flygekorrskog för småhustomter i Kärra Furulund, men på grund av besvär från Kimitoöns natur rf. samt från andra håll, avslog högsta förvaltningsdomstolen kommunens beslut som lagstridigt.

Initiativ angående fredande av skogsområde i Kulla Dragsfjärd inom METSO-programmet

År 2011 lämnade föreningen in ett initiativ, baserat på Panu Kunttus inventering, angående fredande av ett 14 ha stort område i Dragsfjärd, Kulla (Stormossen) inom METSO-programmet. De äldsta träden är ca 120 år gamla och skogspartiet består av flera mindre biotoper: skog vid sidan av bäckar, odikad rismosse, granskogskärr, starrmosse, frisk moskog och lundartad moskog. De här olika biotoperna bildar tillsammans en mångsidig och värdefull livsmiljö. På området har man bl.a. funnit en ytterst sällsynt utrotningshotad art, grön sköldmossa, duvhök, som häckar i gammal granskog, samt indikatorarter för gammal skog, nämligen blodticka och vedticka. Enligt naturskyddsförordningen är den gröna sköldmossan en art som åtnjuter särskilt skydd och dess förekomstmiljö bör bevaras

Omsorg om gammal skog

I boken "**Skatter i den gamla skogen**", som föreningen gav ut 2012, presenteras hotade skogsnaturmiljöer och värdefulla kännetecken på biodiversitet genom fotografier tagna på Kimitoön.

Samma år bekantade sig föreningen med kommunens skogsplan för åren 2010-2019. Ur denna framgår att kommunen äger 402 ha skogsmark. Av denna areal var 21% eller 72,5 ha

över 80 år gammal år 2010. I tioårsplanen är 42% av denna, eller 30,2ha, bestämda att slutavverkas.

Skogscentralen, som gjort upp kommunens skogsplan, har av dessa 402 ha definierat att 1,1ha, motsvarande en egnahemstomt, utgörs av särskilt viktig livsmiljö enligt skogslagen. Det innebär 0,2% av totalarealen, och av denna areal är 0,6% kärr och 0,5% skog vid bäckar eller källor.

Särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen(skogsplanen 2010-2019)

Skräddars, Lillträsket	322-493-5-60/133	0,1ha	trädlöst kärr
Vårdbacka	322-414-7-150/67	0,1ha	impediment, kärr
Vårdbacka	322-414-7-150/70	0,1ha	impediment, kärr
Vårdbacka	322-414-7-150/71	0,1ha	impediment, kärr
Smed-Ålder-hem, Bofallsbergen	322-493-6-25/120	0,1ha	impediment, kärr
Norrskog, Mattböle	322-421-238/31	0,1ha	trädlöst kärr
Norrskog, Mattböle	322-421-238/32	0,1ha	bäck, källflöden

Som Natura-skyddsområden ingår 2,1ha. Det 14,5ha stora området i Kulla, Dragsfjärd, med gammal skog skall också bevaras. Här är det mesta av trädbeståndet 120 år. Detta område är det samma som Kimitoöns natur rf. föreslog skyddat genom METSO-programmet.

Skyddsområden/ områden som bevaras (skogsplanen 2010-2019)

Smed-Ålder-hem, Bofallsbergen	1ha	torr moskog	Natura 2000
Smed-Ålder-hem, Bofallsbergen	1,1ha	torr moskog	Natura 2000
Kulla, Stormossen 322-501-1-182/221 och 211	14,5ha	60-120år	bevaras

Enligt detta lämnas 4,4% av kommunens skogar utanför åtgärdsplanen för ekonomiskog.

Utöver uppröjningen efter stormskadorna hösten 2012 är det förtjänstfullt att kommunen beslutat att anhölla av ELY-centralen anbud på fredningen av Kulla, Stormossen, figur 221, genom METSO-programmet. Till denna ansökan bör man ytterligare lägga till figurerna 211 och 229.

Trots detta är ett skogsskydd på 4,4 % alldeles för litet för att garantera den biologiska mångfalden. Enligt ett flertal ekologiska undersökningar är minimumet 10 %. Enligt FN:s biodiversitetsdirektiv strävar man efter ett skyddstal på 17 %. På Kimitoön kommer man inte nära dessa riktvärden, ens inom den sammanlagda skogsarealen bland alla skogsägare.

På kommunens marker bör bevarande av naturens mångfald ha första prioritet. För kommunen är den direkta ekonomiska nyttan av skogsbruket obetydlig. Genom skyddsåtgärder har kommunen däremot möjlighet att i dagens läge få ersättning av staten. På detta sätt kunde kommunen genomföra sitt miljöprogram, "Eko-logiskt" också inom denna sektor.

Ur inventeringen, som uppgjordes av Kimitoöns natur rf., framgår att det år **2009 fanns ca 100 ha** skog som uppfyllde METSO-kriterierna för skyddsvärd kommunägd skog. Vid uppgörandet av skogsplanen har man helt ignorerat resultatet av denna inventering. Det är beklagligt att kommunen inte velat begagna sig av denna biologiska sakkunskap som erbjöds. Att känna igen indikatorarter och avgränsa miljöer, som kännetecknas av biologisk mångfald, kräver specialkunskaper, som man inte kan begära att experterna på rationellt skogsbruk besitter.

Appell angående bevarande av kommunens gamla skogar 2013

Kommunen har i sitt markpolitiska program dragit upp följande riktlinjer i frågan om skogsskötseln:

Kommunens skogar skall skötas enligt tre skötselklassificeringar:

- A. Skogar som sköts enligt normal skogsbruksplan. Dessa kan också vara utbytbara mot områden som kommunen har intresse av för utbyggnad av egen infrastruktur.
- B. Rekreationsskog i närheten av bebyggelsecentrum. Dessa kan skyddas enligt METSO-programmet.
- C. Längre bort belägna rekreationsskogar. Skyddas enligt METSO-programmet.

Hänvisande till dessa, av kommunen fastställda markpolitiska linjedragningar, vill vi föreslå att: Nedannämnda skogsområden, med högt rekreativt värde och mångsidig natur, vilka planerats att avverkas inom de närmaste åren, skulle lämnas helt utanför skogsbruksplanen och hänföras till kategori B och C.

De i fråga varande skogarna har fått sin början genom naturlig frösådd vid senaste århundradets början. Skogarna är exempel på naturskog med naturlig förnygring och trädbestånd av olika ålder och art, till skillnad på yngre skogsodlingar med enhetligt trädbestånd genom plantering eller kontrollerad frösådd och gallring.

Att upprätthålla mångfalden i naturen genom att bevara gammal naturskog uppfattas som en första rangens fråga och har också från statsmaktens sida fått stark prioritet. Den gamla skogens rekreativt värde och ekologiska värde inför framtiden är oförutsägbart stort.

Dessa fyra skogsområden utgör tillsammans 21,7 ha och är således endast ca fem procent av kommunens skogsareal.

1. Bofallsbergen 322-493-6-25/188 (2,8ha), 105 år gammal frisk moskog. Synnerligen kraftigastammar(diam upp till 50cm), stor åldersvariation i beståndet. Angränsar till Natura-område, rekreativt värde (stigar). Viktig del av landskapet mellan Lillträsket och Bodalen
2. Kulla, 322-501-1-182/196 (8,1ha), 90 år gammal frisk moskog, med naturligt ungt uppväxande granbestånd. Död ved börjar bildas. Sänkor med grankärr. Helt sammanhängande markväxttäcke.
3. Bofallsbergen (Skräddars, Lillträsket) 322-493-5-60/153 (7,2ha). 95-årig torr moskog. Trädbestånd av olika ålder. Torrakor och död ved. Fuktigare sänkor, varierande naturtyp.
4. Bofallsbergen, 322-493-6-25/123 (3,6ha). 85-årig talldominerad frisk moskog. Skulle på grund av sin ålder inom en snar framtid utvecklas till en värdefull biotop. Naturlig granskogsförnygring med inslag av björk. Förekomst av död ved. Rekreativt värde (stigar).

Ett rekreativt område för framtiden

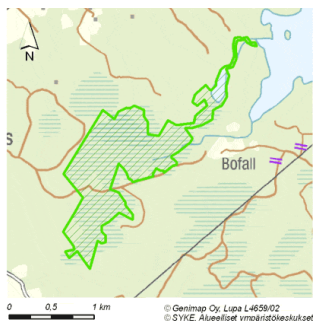
Skogsområdena **Kulla, Bofallsberget och Lillträsket**, vilka ligger nära varandra och ägs av kommunen, skulle behandlas som ett enhetligt rekreativt område i framtiden. Närheten till **Stormossen**, som till största delen ägs av staten och är ett skyddat Natura-område, samt **Lillträsket** och **Björkboda träsk** skulle göra att hela området kunde utvecklas till en större rekreativ- och naturskyddshelhet.

På hösten 2012 framställde fem naturskyddsorganisationer att ytterligare andra, av staten ägda områden på ön skulle skyddas som en del av regeringens åtgärdsprogram att öka arealen av skyddad skog på statens mark genom METSO-programmet. Organisationerna föreslog i detta program, "Kansallisomaisuus turvaan", skydd av ett 34ha stort område av Stormossen, tidigare ägt av Forststyrelsen.

Vid skötseln av yngre ekonomiskog, som kommunen äger inom angränsande områden, kunde man lägga större vikt vid åtgärder som gynnar rekreationsvärden och naturskydd. Tykö friluftsområde och dess dragningskraft är ett gott exempel på hur värdefulla större skogsområden är för människorna i dagens Finland

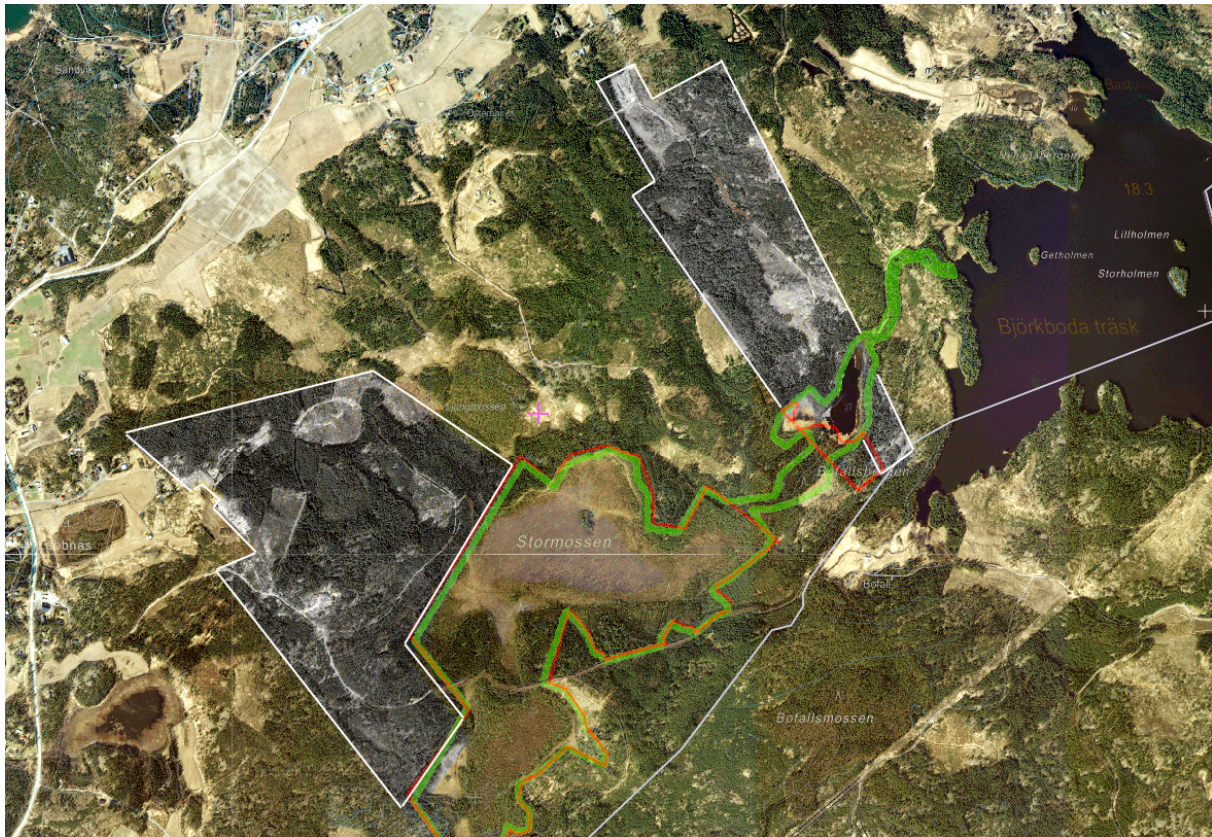
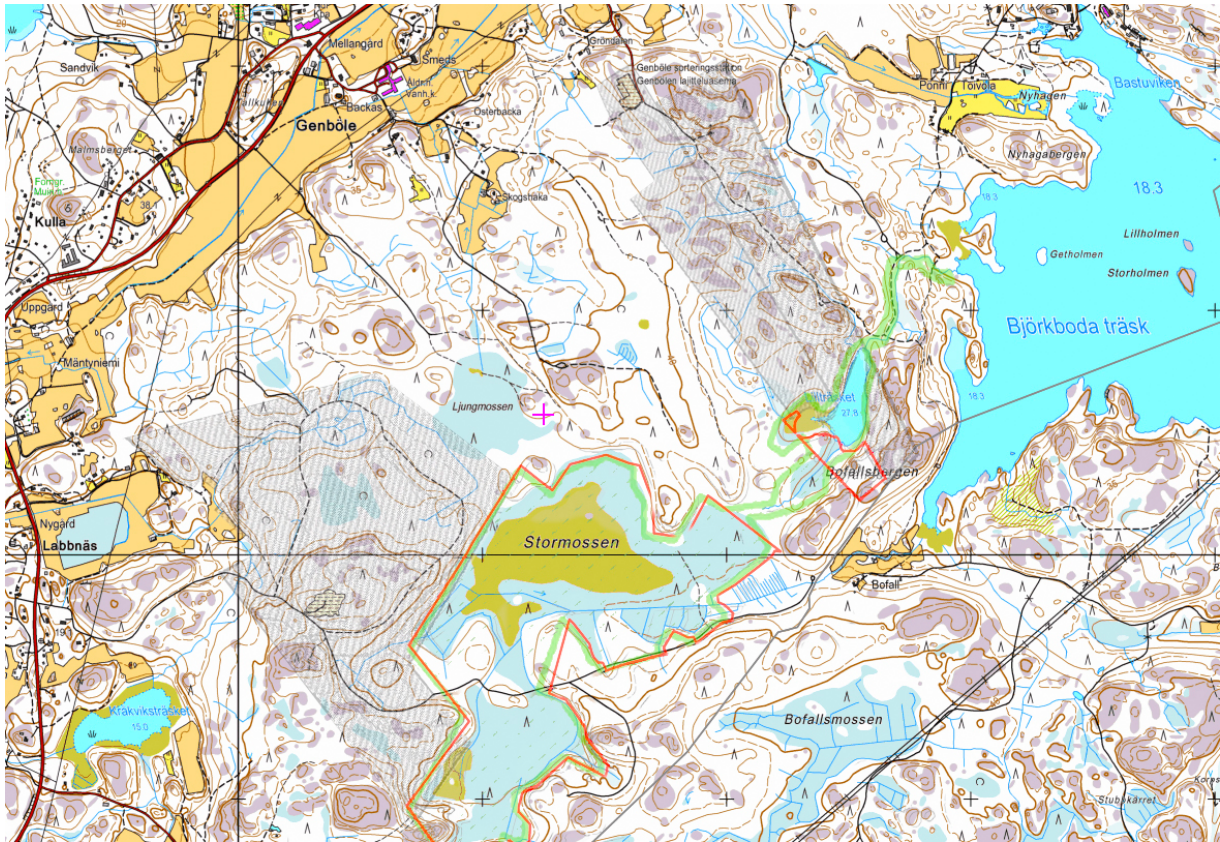
Stormossen, Dragsfjärd

Pinta-ala 139 ha

Stormossen on Lounais-Suomen rannikolla harvinainen, lähes luonnontilainen keidassuo. Alueen koillisosassa sijaitsee luonnontilainen pikkujärvi Lillträsket, johon suolta virtaa puro.

Stormossen on muodostunut kahdesta keidassuosta. Molemmat keitaat ovat suurimmaksi osaksi rämettä, erityisesti isovarpuista rämettä. Mm. suon eteläosan länsireunalla on neva-alue. Kaakkoiskulmassa on vahvasti muuntunut ojitettu alue, joka kasvaa jopa järeää puustoa. Nevoilla on välipintakasvillisuutta, mutta ei varsinaisia rimpipintoja. Lillträskin länsireunan rantasuo on avointa luhtaa. Lillträskin itäranta on kallioinen. Alueella tavataan valtakunnallisesti uhanalaista lajistoa kuten rannikkorahkasammalta.

Kommunens områden Kulla,(till vänster), Bofallsberget och Lillträsket (till höger)markerade med grått, Stormossens Natura-område med grönt och skyddsområdet ägt av staten avgränsat med rött.

Förslag till hur kommunens skogsvård kunde utvecklas

Information

Kommunen bör förbättra informationen om de kommunägda skogarna och vilka skogsvårdsåtgärder som berör dessa.

-Kommunens invånare bör garanteras tillgång till sådana aktuella skogsbruksplaner som angår områden som intresserar dem.

-Som en del av denna information är det skäligt att det ingår ett sammandrag av de skogar som kommunen äger på kommunens www-sidor, kartor över dessa områden, samt åtminstone följande fakta:

- a) Planerade avverkningar inom följande 10-årsperiod
- b) De årliga avverkningsmålsättningarna uttryckt både i kubikmeter och i nettointäkter
- c) Information om skyddade naturtyper enligt naturvårdslagen, särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen samt andra värdefulla biotoper
- d) Övrig information om naturvärden, bl.a. sällsynta och skyddade arter

Genom att publicera förslagen till planer på internet får kommuninvånarna bättre möjligheter att bidra med värdefull information till planeringsprocessen. Det ger också bättre förutsättningar att skapa en grund för skogsvård som främjar mångsidigt nyttjande av skogen.

Beredning av skogsvårdsplaner

Skogsvårdsplaneringen bör genomföras så att kommuninvånarna kan delta i processen. En viktig del av detta arbete är att involvera intressegrupper med anknytning till respektive områden (bl.a. lokal naturskyddsförening/miljöförening, naturintresserade personer, scouter, orienterare samt personer bosatta i närheten) redan i början av planeringen.

Rekreationsvärden

Utgångspunkten för skogsbruket i kommunens skogar skall vara att invånarnas behov av rekreationsmöjligheter tillgodoses.

Avverkningar sommartid

Kommunen borde upphöra med alla skogsskötselåtgärder i sina skogar under tiden 10.4.-31.7. Framför allt skall man undvika avverkningar i närheten av fågelsjöar, frodiga strandskogar, lövträdsdominerade lundartade skogar eller friska moskogar under denna tid.

Död ved och träarter som är viktiga för den biologiska mångfalden

Bristen på död ved i ekonomiskogar är det största hotet mot artrikedomen i södra Finlands skogar. Man kan öka mängden död ved t.ex. genom ringbarkning eller genom att lämna kvar vindfällan i skogen. För att gynna mångfalden i skogen bör man spara ädla lövträd, asp, klibbal och sälg. Också i ekonomiskog bör man se till att det finns minst 20 kubikmeter död ved av olika förmultningsgrad per hektar.

Skyddsområden kan grundas på eget initiativ

Kommunen borde på eget initiativ skydda skogar, bergsområden, myrmarker och småvattendrag i naturtillstånd vilka har konstaterats vara särskilt värdefulla ur ett regionalt eller lokalt perspektiv.

Skyddsåtgärder borde riktas särskilt till områden med följande karaktärsdrag:

- Äldre skogar som har riktligt med död ved.
- Skogar som inom några årtionden skulle uppfylla ovan nämnda kriterier, om de lämnades i fred.
- Större områden av grankärr, tallmyrar eller fattigkärr vilkas vattenekonomi ännu är i naturtillstånd (odikade).
- Lundar som är lokalt eller regionalt värdefulla.
- Värdefulla småvattendrag.
- Geomorfologiskt värdefulla bergsområden vilkas trädbestånd är i naturtillstånd.
- Skyddsområden borde också skapas på områden som är viktiga för arter som är nationellt eller regionalt hotklassade.

Hänsyn till särskilda naturobjekt

En viktig förbättring jämfört med nuvarande skogsvårdspraxis vore att ordentligt beakta de objekt som hör till klasserna 3 och 4 i Tapios direktiv för uppföljning av naturvården. Särskilt viktigt vore att lämna utanför skogsbruket alla grankärr, tallmyrar och försumpade marker samt sådana delvis förstörda områden som inte i dag uppfyller kriterierna för skogslagens särskilt viktiga livsmiljöer. På motsvarande sätt borde kommunen i sitt skogsbruk i högre grad än hittills spara områden som är viktiga för hänsynskrävande och regionalt hotade arter.

Syddsområden runt värdefulla naturmiljöer

Det är synnerligen viktigt att man skapar tillräckligt breda skyddszoner runt värdefulla livsmiljöer och naturtyper. På det sättet kan man säkerställa att deras karaktärsdrag, vattenekonomi och mikroklimat bevaras samt att arter som är känsliga för snabba miljöförändringar överlever. Skyddszonernas bredd måste avgöras enskilt för varje fall inom gaffeln 20-100 m. På basen av färsk forskning rekommenderas en skyddszon på 40 m runt mindre vattendrag för att garantera att de specifika dragen i livsmiljön bevaras.

Restaurering och naturvård

På kommunens marker bör man märka ut sådana områden som kräver aktiva landskapsvårdande åtgärder för att artrikedomen skulle bevaras.

Dikning

Kommunen bör sluta utföra nydikningar och kompletteringsdikningar. På skogskärr, tallmyrar, sumpskogar bör man avstå från kalavverkningar och efterföljande dikningsåtgärder. Man bör också avstå från restaureringsdikningar åtminstone tills man utrett möjligheterna att återställa den naturliga vattenekonomin på området. Vid ett senare tillfälle kan man utföra dikningar på sådana myrmarker som visar sig helt omöjliga att återställa.

Skogsvägar

På kommunens mark byggs inte nya skogsvägar.

Markberedning

Kommunen borde undvika grov maskinell markberedning efter avverkningar.

Överståndare

Kommunen borde helt avstå från att avverka överståndare med särskilda landskapsvärden. Dessa bör lämnas kvar i ekonomiskogar och framför allt i skogar som sköts med tanke på friluftsliv och rekreation. Träden representerar en tidigare beståndsgeneration och blir i slutfasen död ved som behövs för skogens artrikedom.

Skogsförnyelse

Kommunen borde helt gå in för naturlig skogsförnyelse.

Övergång till FSC-certifieringssystemet

Kommunen bör undersöka möjligheterna att erhålla FSC-certifikat för sitt skogsbruk. För att kommunen skall kunna bli certifierad enligt FSC-standarden i stället för den nuvarande PEFC-standarden måste flera av de ovan nämnda åtgärderna genomföras.

Kommunen borde övergå från nuvarande skogsvårdsmetoder (kalavverkning och undergallring) till skogsvårdsmetoder som bygger på bestånd med mångsidig ålders- och trädartstruktur (kontinuitetsskogsbruk).

I Finland finns flera aktörer som erbjuder skogstjänster som bygger på kalavverkningsfritt skogsbruk. En av dessa är Innofor Finland Ab, som har mångsidig erfarenhet av planering av kommunskogar. För mera info se www.innofor.fi.

Kimitoön 22.2.2013

Kimitoöns Natur rf

info@kimitoonsnatur.fi www.kimitoonsnatur.fi

Salla-Riikka Vesterlund, ordf. Ritva Kovalainen, vice ordf. 040 5478464